

GLASNIK

Izhaja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnik«
Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila
delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastoj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 1.

V Ljubljani, 10. januarija 1898.

Letnik IV.

Ob novem letu!

Politika slabo kaže. Trideset let imamo ustavo in med tem časom smo tako dolgo poslušali liberalno vpitje o slobodi in napredku, da smo srečno zapravili zadnje mrvo prave slobode. Državni zbor je sicer voljen, toda delati ne more. Za tridesetletnico ustavnega obstoja se izdajajo brez njega cesarske naredbe o najvažnejših stvareh. Vse gre vsaksebi.

Med ljudmi so bili vedno prepiri in spletki. Toda v prejšnjih časih so imeli v krščanskih državah vsi nekaj skupnega. In to jih je vzdrževalo. Sedaj pa ne moremo imenovati nobene skupne vezi v javnem življenju.

Narodnost je časih vezala vse ljudi jednega rodu; prepiri so bili tudi med takimi, toda ljubezen do domače zemlje, do materinega jezika je bila močnejša. Recite sedaj, naj nas združuje narodnost in na tisoče socialnih demokratov in anarhistov se ti oglasi: kaj me briga moj narod in jezik in domovina?

Druga taka močna vez je bila ljubezen do cesarja in do Avstrije. Če je vse drugo bilo razdrto, ko so se posamne stranke in narodi bili med seboj, pa je misel, da smo vsi Avstrijci in da imamo v cesarju dobrega skupnega očeta, zopet spravila vse v pravi tir. Ta ljubezen se je pa žalibog zelo ohladila. Framasoni se bojujejo proti vsakemu prestolu in vzlasti Avstrijo hočejo uničiti, ker ima katoliško vladajočo družino. Anarhisti in socialni demokratje se prav tistih mislij, ko so bili francoski prekucuhi, ki so rekli, da

ne bodo toliko časa mirovali, dokler ne obesijo zadnjega f... ja o črevesu zadnjega kralja. Nemški Wolfovci hočejo priti pod Prusa in očitno delajo na to, da bi razpadla Avstrija. Ali ni to žalostno? Tako vezilo dajejo rovarske stranke svojemu vladarju ob 50letnici njegove vlade.

Ljubezen do trpinov je bila tudi krepka vez ob svojem času. Usmiljenost nad reveži, bolniki, sirotami je mnogokrat združila pripravajoče se stranke. Sedaj ni več tako Kapitalistiška pohlepnost vlada in vodi svoje ljudi v boj proti revežem.

Zakaj so se pa potrgale vse te vezi? Odgovor je lahek: zato, ker je načeta tista korenina, kjer so rastle, zato ker je omrznila krščanska vera v človeških srcih. Kdo se še briga za versko življenje? Kdo še misli, da ima neumrjočo dušo, za katero je treba pred vsem skrbeti? Vedno manj jih je takih, vedno več pa malomarnih, mrzlih malovercev in brezvercev. Saj celo v Boga mnogi ne verujejo več. Ali je potem mogoče, da bi ostalo še kaj skupnega? Človeška družba se bo izpremenila v druhal divjih zverij, katere se bodo klale med seboj, če pojde tako dalje.

V tem času je dolžnost vsacega poštenjaka, da tiste ljudi, ki so še dobrih mislij, tem tesneje združuje med seboj in da skuša tiste reveže, ki so že na pol zašli, pripeljati na pravo pot.

Boja je treba za kruh, za domovino, za cerkev, za Boga. Vse to je v nevarnosti. Temu boju hoče služiti tudi v letošnjem letu »Glasnik«. Krepko bo klical tudi letos delavske stanove v vzajemno, skupno delo.

Liberalstvo in socialna demokracija morata pasti med Slovenci. Delavskim stanovom se mora zboljšati njihovo žalostno stanje. Tako slove njegovo geslo.

Vse dobro misleče kliče na delo, na boj. Središče bo krščansko-socialnim društvom in ognjišče za nove. Dela bo dovolj, sovražnikov je obilo. Ne bojimo se. Gre se za dobro, za sveto stvar. Zato smo prepričani, da nam ne izostane božji blagoslov.

Kam jadramo?

V zadnjih tednih preteklega leta brali smo v raznih časnikih zanimive statistične podatke. Sestavil jih je amerikanec H. Laubeneck ter jih priobčil v bostonški »Arenic«. Odtod so jih ponatisnili drugi časopisi.

Laubeneck je našel, da pridobivajo zjedinjene države severno-ameriške vsak mesec krog 150 mil. dolarjev več, nego porabi prebivalstvo. To daje vsak dan pet milijonov dolarjev prebitka. To je lepo. Toda kdo pa spravlja ta prebitek v svoj žep?

Tudi na to odgovarja Laubeneck. Dokazuje namreč, da je znašalo bogastvo v zjedinenih državah v razmerju s številom prebivalcev v letu 1870. svoto 780 dolarjev za vsako osebo, 1880. l. že 870 dolarjev in 1890. l. celo 1000 dolarjev za osebo.

Srečni prebivalci združenih držav, kaj ne da? Le v Ameriko tedaj, iskat bogastva, ki tam čaka vsacega! Počasi! Poslušajmo preje Laubenecka do konca. Povedati nam ima še zanimivo in važno resnico.

Razdelitev tega bogastva je namreč sila nejednaka. Na 91 odstotkov vseh rodbin

LISTEK.

Trije polovičarji.

Priobčil A. A.

1. Pri Novaku.

Bilo je proti večeru lepega jesenskega dne. Zadnji žarki zahajajočega solca so obsevali tiho dolinico, potem pa je zginila nebeška luč za daljnimi gorami. Lahak, toda mrzel veterček pihljal je po hribu in pod hribom je ležalo majhno jezero, kras prelepe gorske dolinice. — V ravno tem času, o katerem govorimo, korakali sta moško dve osebi po gričku, kake pol ure nad jezerom. Vodila ju ni nikaka steza, ampak šli sta naravnost čez njive in travnike, skoraj gotovo z dela, proti kmečkej hiši, ki je ponosno gledala z vrha griča v dolinico. To je dom Štefana Novaka, katerega po vsej dolini in še dalje dobro poznajo.

Štefan je bil mož kakih petdesetih let, velik, res krasna postava. Njegove močne in žuljave roke so kazale njegovo delavnost,

lepe in ostre oči so pa povedale takoj, da je mož odkritosrčen, moder in nepremakljiv v svojih načelih. Štefan je bil prava podoba trdnega in prostega kmeta.

Ravno sedaj je stopil na vrh hriba, na njegovej strani pa stopa Marijana, njegova jedina hči, krasna deklica, stara komaj devetnajst let.

»Poglejte vendar, oče«, rekla je deklica, »kako nam je Bog letos povsod, tudi pri najmanjših rečeh dal svoj blagoslov; pogledjte samo to repo, kako lepa je; deklice so danes vso izpulile, ker ne more biti nič več lepša.« Pri teh besedah je postavila košaro, katero je preje na glavi nosila, na tla in nedolžno pogledala svojega očeta, češ, tudi on mora biti zadovoljen s tem božjim darom.

Saj je pa tudi bil; toda še veseleje, kakor na jesenski sad, gledal je Štefan na svojo hčerko, ki je v čedni in lepo prilegajoči se ji obleki v vsi svoji ljubeznivosti stala pred njim.

»Da, gotovo, Marijanica«, pritrtil je oče, »resnično nam je blagoslovil in veliko nam

je dal Bog, pojdiva le proti hiši in pogled, kako polni so vsi skednji.«

»Za kar se hočemo jutri pri zahvalnici ljubemu Bogu prav iz srca zahvaliti«, pristavila je Marijana, postavila košaro k hišnemu zidu ter zopet stopila k očetu.

Bil je prelep večer. Globoko doli v dolini se razteza dolgo jezero, na njegovem bregu stoji prijazen trg, kamor je spadal tudi naš Novak, in na drugi strani se razločijo še stolpi daljnega mesteca. Tja obrne tudi Marijana svoj pogled, in kakor bi ji prišla v modro glavico prijetna misel, reče hitro očetu:

»Kako se veselim, da bosta prišla k nam oba bratranca, saj veste, oče, pisali so teta Kristina. Takrat bomo pregledali vse po kozolcih in hlevih, vse jima hočem pokazati. Konrad je prišel pred tremi tedni domov in napravlja jim mnogo veselja, kakor so pisali teta.«

»Tako, to veseli tudi mene! Jože je bil vedno dober in priden dečko, in prav je, da mu je Konrad postal enak. Toda, kedaj si rekla, da pridejo?«

združenih držav severnoameriških pade namreč samo neznatni del 29 odstotkov gorej omenjenega bogastva. 71 odstotkov vsega bogastva pa ima in uživa le 9 odstotkov rodbin vesoljnih združenih držav.

Kaj ne da, to se bere malo drugače, kakor pa začetek Laubeneckovega pripovedovanja? Iz teh številke zre nam nasproti prepadeni, blede obraz socijalne bēde.

Laubeneck pa tudi še izmed teh 9 odstotkov bogatih rodbin izločuje najbogatejše rodbine, samo komaj en odstotek vseh rodbin združenih držav. Te pa imajo v svoji lasti neizmerno premoženje, večje, kakor ono vseh ostalih rodbin!

Tako pripoveduje Laubeneck. Njegovi podatki nam kažejo, kako se staka premoženje sveta v blagajnice majhnega števila zemljanov. Saj mora vsakemu, kdor le nekoliko pozna denarni promet, biti jasno, da Laubeneckove navedbe ne veljajo samo za zedinjene države, marveč da so splošna podoba razmer.

Že l. 1884. naštel je nekdo v knjigi, ki je tedaj vzbujala pozornost, 12 takrat najbogatejših mož, od katerih so imeli štirje, Jay, Gould, Mackay, lord Rotschild in Vanderbilt, premoženja vsak nad 300, nekateri do 600 mil. goldinarjev. Ostalih osmero bilo je nekoliko revnejših, imeli so ti reveži samo od 50 do 100 mil. gld. 700 mož naštevata je knjiga takih, ki so imeli manj kot 50, toda več kot 12 mil. gld. Tistih revežev, ki danes niso vedeli, kaj bodo jedli sami in njihovi otroci jutri, knjiga ni naštevata, saj bi bilo seveda tudi nemogoče, ker njihovega števila ni moči izračunati.

Dobro označuje sveti oče Leon XIII. v svoji okrožnici o socijalnem vprašanju te razmere, rekoč: »Zgodilo se je, da sta bila počasi izročena rokodelci in delavec brez obrambe brezsrčnosti bogatinov ter nebrzdani sebičnosti konkurence. Denarne zvijače novodobnega oderuštva povečale so še zlo, in čeprav je cerkev večkrat že obsodila oderuštvo, vendar nenasitljivi kapitalizem odira še vedno, seveda pod drugo krinko. Produkcija in trgovina postali sta skoro monopol nekaterih in tako je mogoče, da je malo

»No, oče«, odvrnila je Marijana bolj boječe, »saj vendar veste, da se bere v časopisu, da danes teden pridejo iz mesta v naš trg in priredijo tu katoliški shod; tedaj prideta tudi bratranca, in mene veseli, ker vem, da sta ostala poštena in verna, kajti, kdor ni veren, ta ne hodi k takim shodom.«

»Hm —« menil je Štefan, »prav mi je, da prideta, toda prišla bi lahko tudi ob kakem bolj ugodnem času, kajti jaz na take shode ne dam veliko; pa naj že bo, slabi ne bodo, saj so jih celo gospod župnik zadnjič hvalili, toda — hoj!« presekal je svoj govor, vesel, da je mogel govoriti o čem drugim, »kar na skedenj peljite, potem pa nehajte od dela.«

Klical je to deklam, ki si so med tem težak voz pripeljale po hribu. Tudi Marijana je vrgla svojo košaro na voz, deklet so zavile veselo kramljajoč na skedenj, domača hči pa je hitela v kuhinjo.

»Rezika«, reče tam petnajstletni deklici, ki je ravno zakurila, »kajne, da si bila cel čas pridno pri bolni materi in gotovo jim je sedaj dobro?«

»Gotovo«, odvrne deklica, »sedaj je dosti bolje, bodi le brez skrbi in skuhaj, potem boš pa šla k njim.« (Dalje sledi.)

število čezmerno bogatih naložilo delavskim stanovom suženjsko igo na ramena.«

Papež torej s temi besedami vsemu svetu kaže krvavo rano na truplu človeške družbe, da namreč malo številce ljudij s pomočjo nabranega bogastva, ki se od dne do dne množi, gospodari veliki večini človeštva.

To so neznosne razmere, pa tudi ne vzdržljive.

Silna konkurenca, brezobzirno tekmovanje podjetnikov med seboj, napotuje podjetnike, da delajo kolikor mogoče cenó, da torej kar se le dá, malo mezdo plačujejo delavcem. Štedijo pri delavski mezdi.

Delavsko ljudstvo pa je največji del človeštva, torej ravno za pokritje njegovih potreb dela največ podjetij. Veliki mlini, tovarne jedil in raznih surogatov, pivarne itd., vsa tá podjetja živé od delavskega ljudstva.

Ako torej podjetniki znižujejo mezdo bolj in bolj, potem samim sebi izpodkopavajo tla.

Vsakdo se mora torej vprašati: Ali more na ta način človeški rod dočakati boljših dnij? Gotovo ne!

Brezobzirni boj raznih podjetij med seboj mora nehati, nehati mora nepravilno zniževanje mezde. Pogodba med podjetniki in delavci mora temeljiti na takih plačah, ki so zadosti visoke, da živi od njih človeka vredno in pošteno delavec s svojo družino.

Naloga države pa je, da posreduje v tem važnem vprašanju.

Potem bo ladija človeške družbe, ki sedaj brez krmila plava po morju, da jo premetavajo valovi in viharji in podé divje na okolo, našla varnega pristanišča.

Utegnil bi pa kdo reči: Odpravi naj se zasebna lastnina, kakor uči socijalizem, pa bo vse dobro.

Takemu odgovorimo: Tega ni mogoče izvršiti, ker nasprotuje temu že človeška narava, kajti:

1. Potem bi posameznik ne bil več sam svoj gospodar, ne mogel bi sam prosto voliti si pokliča, za katerega mu je Bog dal sposobnost in veselje.

2. Vsak človek ima prirojeno pravico pridobiti si lastnino. Saj razločuje posebno to človeka od živali, da človek skrbi tudi za prihodnje potrebe, žival pa samo za trenutne potrebe, torej si mora človek pridobiti lastnino, da je preskrbljen za potrebe prihodnosti.

3. Najbolj spodbuja človeka, že po naravi nagnenega k lagodnemu življenju, k delu misel, da si z delom pridobi lastnino, s katero lahko prosto razpolaga, katero lahko zapusti svojem. Brez dela pa človeška družba obstati ne more.

Ladije človeštva torej socijalizem ne more privedi v varno zavetje.

Politika po svetu.

Novo ministerstvo že deluje. Pa kako! Zaključilo je 30. dec. l. l. državni zbor. S tem se je odkrižalo vseh sitnostij i vprašanja o predsedstvu i premembe opravnega reda. Po ceni so taka sredstva; kadar kdo ne zna vozla razvozljati, ga pa razseka. — § 14. je že pokazal svojo moč. Opirajoč se na ta paragraf, določil je cesar, da ostane i kvota i nagodbeni provizorij do 31. dec. 1898, kakor je bila dosedaj. Saj smo Avstrije že vajeni krivico trpeti, pa jo nosimo še jedno leto. Tako daleč so torej pritirali nacionalci, liberalci i socijalisti s svojim razgrajanjem, da se avstrijskim narodom krati ustavna svoboda. Tudi napredek, seveda nazaj!

Dolnjeavstrijski deželni šolski svet bil je prej tako srečen, da je imel v svoji sredi

več krivonosih Abrahamovih potomcev. Pri novih volitvah v mesecu decembru pa so jim izpodmaknili stole ter jih postavili pred vrata. Saj je bilo pa tudi krivično, da odločuje žid o šolskih zadevah popolnoma krščanske dežele.

Nagli sod se vedno ni odpravljen v Pragi in to na zahtevanje Nemcev, ki sicer nočejo priti v deželni zbor! Lepa ta!

Koroška in Primorska imata novega deželnega predsednika, oziroma ces. namestnika. V Celovcu zavzema to mesto pl. Fraidenegg-Manzello. Pri nastopu nove službe dejal je ta mož: »Bodimo vedno strogo nepristranski in uvažujmo vedno, da je uradnik za ljudstvo in ne narobe.« Lepe in pomenljive besede novega deželnega predsednika, samo — če jih bo sam dejanjski spolnoval! — Na Primorskem pa je stopil na Rinaldinijevo mesto grof Goess.

V nekem italijanskem mestu nastal je popolen punt, več ljudij, vojakov in stražnikov bilo je ranjenih. In kaj so hoteli ti ljudje? »Dajte nam kruha!« so vpili. Znano je, da Italija rajše zapravlja prav po neumnem denar v Afriki in kupuje nove ladije in nove puške, da ostane na višku vojaške moči (!), med tem ko ljudje stradajo, da se jih Bog usmili. To je sad framasonske politike, in taka tla so kakor nalašč za rudečkarje.

Naša organizacija.

Slovenska krščansko socijalna delavska zveza v Ljubljani vabi na občni zbor, ki se bode vršil v nedeljo 30. t. m. Vspored: Ob 1/4 na 10. uro dopoludne sveta maša v nunski cerkvi. Ob 10. uri dopoludne v veliki dvorani »Katoliškega Doma« na Turjaškem Trgu občni zbor z naslednjim vsporedom: a) Pozdrav predsednikov, b) poročilo tajnikovo, c) poročilo blagajnikovo, d) poročilo revizorjev, e) razgovor o društvenih pravilih, f) volitev odbora. Iz odbora izstopijo: dr. Debevec, Golobič, Jakopič, Pip, Štefè, g) raznoterosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Slovenska krščansko-socijalna delavska zveza v Ljubljani je poslala sv. Očetu Leonu XIII. tole pismo: »Sveti Oče! Vedno živo pomneč velikih dobrot, ki jih je Vaša Svetost skazala v dobi Svojega vladanja vsej človeški družbi s prekrasnimi okrožnicami, zlasti z ono o delavskem vprašanju, pomneč dalje skrb in ljubezen, s katero je Vaša Svetost vedno objemala slovanske narode, ki se je o njih že opetovano izrekla, da so za velika dela odločeni od Boga, izraža »Slovenska krščansko-socijalna delavska zveza« v Ljubljani o veselem dnevu biserne maše Vaši Svetosti svojo otroško ljubezen, udanost in pokorščino ter prosi Boga, da bi še dolgo ohranil Vašo Svetost katoliški cerkvi, pa da bi se izpolnile vse goreče želje Vaše Svetosti i gledé preosnove človeške družbe i gledé združenja vseh slovanskih rodov pod enim Pastirjem v enem hlevu, ki je katoliška cerkev. Da pa bo »Zveza« mogla uspešno delovati po visokih namenih Vaše Svetosti, prosi najnižnjeje apostolskega blagoslova za vse društvenike. Za odbor: Karol Polak, predsednik; Ivan Štefè, tajnik.«

Prvi veliki delavski shod v Gorici. V nedeljo, dne 2. t. m. vršil se je v Gorici znameniti shod slovenskih delavcev. Velika dvorana hotela Suva je bila natlačena ljudstva, katere je privrvelo iz Gorice in okolice. V imenu odbora za prireditve shoda je ob 3/4 uri č. g. Knava vs, kaplan iz Št. Petra, otvoril shod s pozdravom navzečih. Predlagal je državnega poslanca veleč. g. Gregorčiča predsednikom, ki je bil z navdušenimi živijo klici soglasno izvoljen. Č. g. Knavs govori potem o krščansko-socijalnem programu, ki je program sv. Očeta Leona XIII. o socijalnem vprašanju. Kaže na delavske potrebe in zahteve. Gosp. govornik je svojo nalogo rešil mojstersko. — Č. gosp. Dermastja govori o cerkvi in krščanskem socijalizmu. Cerkev je

mного storila za delavski stan in še stori. Razlaga deset božjih zapovedi z ozirom na socialno vprašanje. Kadar se bodo spolnovala, bode rešeno tudi socialno vprašanje. — G. Gostinčar govori o praktični krščansko-socialni organizaciji. Delavska društva, obrtni in kmetijske zadruge so zavetišče boljše bodočnosti. — Konečno predlaga g. Dermastja z ozirom na socialni načrt slovanske krščanske narodne zveze, isti kakor tudi č. g. poslanec Gregorčiču zaupnico, kar se je z navdušenimi besedami vsprejelo enoglasno. — Prvi veliki delavski shod v Gorici je po številu in duhu zborovalcev pokazal, da ima krščansko-socialna organizacija na Goriškem veliko prihodnost. Shod bode brez dvojbe obrodil mnogo sadu. Možem pa, ki so pričeli težavno delo, želimo božjega blagoslova in vstrajnosti. Vstanovil se bode tudi list »Delavski prijatelj«, katerega bo izdajal konzorcij »Primorskega lista.« Priporočamo ga!

Pisarno za posredovanje dela ustanovilo je društvo krščansko-socialnih delavcev na Dunaju in s prvim prosincem letos je poslovati pričela. Delo se bode preskrbelo izključno samo udom zgoraj omenjenega društva, katero se je v zadnjem času jako pomnožilo. Uradovalo se bode vsak dan od 8—12 ure dopoldne. Krščansko-socialnim delavcem in obrtnikom je ta osnova za posredovanje dela gotovo dobro došla. Kaj pa pri nas, g. urednik? Po shodih se je že mnogo govorilo o tem predmetu; kaj ko bi naša krščansko-socialna delavska zveza stvar v roke vzela, vsaj v manjšem obsegu? Tudi pri nas bodo delavci kakor tudi obrtniki gotovo z veseljem pozdravili ta napredek v socialnem vprašanju. Zatorej na delo!

Iz Kozjega na Štajerskem. (Socialdemokratje. Naše društvo.) Ljubi Glasnik! Ob začetku leta, ko bodeš začel k nam trikrat na mesec prihajati v povečani obliki, Ti voščim veselo in srečno novo leto in Bog naj razlije svoj posebni blagoslov nad Te. Želim Ti, dragi »Glasnik«, v tem letu mnogo zvestih naročnikov in bravcev, podpirateljev in razširjevalcev. Prosim Te, ostani nam zvest učitelj in branitelj pred socialnimi demokraciji, donašaj nam novice in dopisov iz našega okraja, kolikor Ti bode mogoče. Tu Ti podajam, dragi »Glasnik«, dopis, ki je pisan v priprosti kmetiški hiši; pomanjkljiv je, a resničen! — Pred par tedni se je klatil po kozjanskem okraju neki socialno-demokratski agent ter urednik umazanih »Svobodnih glasov«, Rok Drogenik in še neki drug brkast možicelj. Neki dan sta se ta dva možička sešla v neki gostilni v Kozjem ter si roke podala, kakor bi se ne bila nikdar videla. Kar jeden zagleda pri oknu v omenjeni gostilni nekaj časopisov, jih prime in začne premetavati na vse strani, da je bilo kaj! Naenkrat jih zažene stran in izvleče iz žepa cel šop svojih brošuric in jih začne razkazovati svojemu »neznanemu« znanecu. Pogovarjala sta se marsikaj in se izdajala za tiskarja iz Celja in Ljubljane, potem za agenta neke angleške zavarovalnice in Bog ve, kaj še vse. Posebno jeden je vedno govoril o zavarovanju, črnil pa »Unio catholica«. Ponužal je socialno-demokratske liste in zloglasno brošurico o štolnini in duhovnikih. Nekateri kalini, kateri so obviseli na limanicah tega moža, že dobivajo take liste iz Celja. Tako je dobil neki pilštanski gostilničar kopico takih grdih brošur, ki pa so vse po poštemu nazaj v Celje romale. Ta predrzni socialdemokratski mož, Rok Drogenik, se je celo predrznil brez vsacega dovoljenja stopiti v bralno sobo, kjer je prebiral in premetaval časnike pozno v noč, tako da mu je g. predsednik prinesel luč, misleč, da je kaka dobra duša. Celi teden se je klatil po kozjanskem okraju; nihče ga ni poznal, ker se ni upal prav povedati svojega imena. A hvala Bogu, v našem okraju jih je menda malo izvalil na svoje limanice; kajti tukaj že stanuje izobraženo ljudstvo, ki mu tli v srcu iskra ljubezni do svete vere in do svojega milega materinega jezika. Obiskal je celo Olimnje in druge kraje; mislim, da zaman! Varujte se takih sleparjev in agentov, ki se ne upajo prav povedati svojega imena, da jim ne obličite na limanicah, katere vam nastavljajo. Pokažite jim duri in recite: poberite se, od koder ste prišli, in tako bode

obvarovano drago slovensko ljudstvo pred socialno demokratskimi hujskači. — Dragi »Glasnik«! Blagovoli mi še majhen prostorček, da vsaj površno opišem delovanje našega »gospodarsko-bralnega društva«. Naše društvo prav lepo napreduje in se razvita; to nam kažejo mnogi časopisi, ki zahajajo v društveno sobo. Imamo že svojo knjižnico 250 knjig vsakovrstne vsebine. Da imamo tako bogato knjižnico, se moramo v prvi vrsti zahvaliti našemu preč. gosp. kanoniku Ivanu Bosini-ju, č. g. Marku Tomažiču, župniku pilštanskemu, č. g. Antonu Ribar-ju, župniku pri sv. Vidu na Planini, č. g. Martinu Kragelnu, župniku pri sv. Nikolaju na Polju, č. g. provizorju v Šent-Petru pod Gorami, gosp. Antonu Kostanjšekju, kmetu na Križah podsredške župnije in mnogim kmečkim fantom. Z veseljem srcem moram poročati, da naše kozjansko ljudstvo ni zaspano, ampak se je predramilo iz dolgega zimskega spanja. To nam kaže naše prekorsno bralno društvo, ki nas oživlja, podučuje in brani pred krivimi preroki socialne demokracije. Prav lepo število nas že zahaja v društveno sobo, ki jo napolnujemo od jutra do večera ob nedeljah in praznikih. Tudi med tednom zahajajo člani (ki jih je nad sto) prebirati mnoge slovenske časopise ter si izposojati lepih knjig. Akoravno je društvo komaj 5 mesecev staro, se je že do danes (4 prosinca) 750 članom izposodilo primeroma 2400 knjig in časopisov. Gotovo se Vam, g. urednik, to število zdi neverjetno, a vendar je resnično. Želeti bi bilo, da bi se še tisti k nam pridružili, kateri še niso okusili sadu tega društva in stopili pod našo zastavo, ki se glasi: vse za vero, dom, cesarja! Tako bi tudi oni vživali koristni in zdravi sad, katerega naše »gospodarsko-bralno društvo« rodi. Še nečesa ne smem zamolčati, kako se je posebno med slovenskimi fanti obudilo blago zanimanje. Tako sta ravnokar darovala dva mladeniča, Viktor Bevc in Leopold Kladnik, društveni sobi krasno sliko sv. Cirila in Metoda z napisom: »Sv. Ciril in Metod, oživita slovanski rod.« Prvi mladenič je podoba naslikal na platno, a drugi ji je napravil prelep okvir. S tem sta pokazala, kar je jako pomenljivo za nas, da se držimo naše mile domovine in branimo naš ljubi materni jezik, ki ga nam je prav naša mati sv. katoliška cerkev vcepila in ki sta ga učila naša slovenska apostola sv. Ciril in Metod. — Dragi slovenski fantje in možje! Ostanite nam zvesti še to novo pričetno leto, zahajajte pridno in redno ob nedeljah in praznikih v bralno sobo! Če se bomo mi slovenski fantje in možje ravnali po velemodrih vodilih tega »gospodarskega bralnega društva«, prirastlo bode naši mili domovini mnogo mož-poštenjakov, dobrih in vnetih katoličanov, vrlih Slovencev pa zvestih avstrijskih državljanov. — Dragi »Glasnik«! Ako bi Ti bilo ljubo, bi Ti prihodnjič poročal o prvem katoliškem političnem shodu, ki se je vršil v Kozjem 27. dec. minulega leta.* M. P., kmetiški fant.

Želez-ničar.

Nedeljski počitek. Pri železnicah se še dosedaj niso naučili deset božjih zapovedij. Kapitalisti, ki gospodarijo železnicam, se ne menijo za peto »ne ubijaj«, ker v pravem pomenu besede z nečloveškim delom končujejo svoje ljudi in jih tirajo v prezgodnjo smrt, zraven pa s tem spravljajo v nevarnost vse tiste, ki se vozijo po železnicah. Koliko nesreč se dogaja vsako leto. Vse te nesreče vpijejo proti kapitalistiškemu molohu, da tudi zanj velja božja zapoved: ne ubijaj. Ravno tako malo se spolnuje sedma. Delavcem in uslužbencem se nalaga težka služba, daje se jim pa borno plačilo. Najmanj se pa brigajo železnice za tretjo božjo zapoved: posvečuj praznik. To so še prav posebno založili in zdi se, da so jo tako-le izpreme-

* Prosimo. Prav ustrezete nam! Ob tej priliki prosimo vse č. naročnike, naj nam pridno dopisujejo vsak iz svojega kraja o socialnem gibanju. Uredn.

nili: Kadar je nedelja in praznik, takrat se morajo delavci in sploh uslužbenci še bolj priviti, nego druge dni. Protikrščansko in nečloveško je to. Vse zahteve, vse prošnje so bile dozdej zastoj. Piše se pa, da se je železniško ministerstvo nekoliko zganilo in da se dne 1. maja meseca letošnjega leta uvede nekak nedeljski počitek. Časopisi poročajo, da bo izmed dveh glavnih železnic, ki gresta v enako smer, eno nedeljo ena praznovala s tovornimi vlaki, druga pa delala, kot po navadi. Če je več praznikov zaporedoma, n. pr. o božiču, o velikonoči, se bo praznovalo samo prvi dan. Jeseni, ko je tovrnega prometa največ, ne bo imela ta določba nobene veljave. — Ako je to res, kar poročajo časopisi, potem pač ne moremo še govoriti o kakem nedeljskem počitku. Kaj pa bo tam, kjer ni dveh železnic v eno smer? Ali ne bodo tedaj, ko bo počivala ena železnica, pri drugi imeli toliko več dela? Še mnogo drugih vprašanj se nam vsiljuje, toda počakajmo, dokler ne dobimo razglasa samega v roke. To, kar poročajo časniki, je malo več, nego nič!

Delavnik na Francoskem. Nedavno je sklenila francoska zbornica za strojevodje, kurjače, vlakovodje, sprevodnike in bremzarje, da uvede deseturni delavnik. Več nego po 10 ur ne smejo biti v službi. Po deseturni službi pa morajo imeti najmanj 10 ur počitka in vrh tega še 24 ur skupnega počitka na teden. Dopusta gre vsakemu po 14 dnij na leto. — Tudi na Angležkem se je železničarjem zadnja leta zelo skrajšal delavnik, ne da bi se jim bila zmanjšala plača. In vendar se ni — svet podrl. Pri nas se pa seveda bolj ozira na tiste, ki hočejo vleči mastne dobičke od železnic, nego na človeško ravnanje z železničarji in na varnost vozečih se ljudi.

Kje iščejo »modri« možički vzroka železniškimi nesrečam? Liberalni poslanec dr. Russ je predlagal dne 3. dec. pr. l. v seji državnega železniškega sveta, naj se »z ozirom na nenavadno število železniških nesreč« zadnjega leta uvede reden prometni poduk. Oj, kako pametno! Nesreče izvirajo torej po Russovem odtod, ker železničarji premalo znajo. — Nikakor ne tajimo, da je velika sramota pri železnicah, da se tako malo skrbi za strokovni poduk. Toda vzrok temu ni drugje, nego ker je premalo o s o b j a in zato ni časa niti za učitelje niti za učence. Brž na delo in — molči, to je geslo. — Saj vemo, kako se uče pri naših železnicah. Kako more n. pr. z delom preobloženi vlakovodja potoma učiti tistega, ki mu ga izročé? Saj nima časa. — Kako more nastopajoči čuvaj poznati vse svoje strokovne stvari, ko ga le nekaj dnij postavijo h kakemu starejšemu čuvaju in potem brž na službo? Vrh tega pa še pasja plača! Tudi iz bremzarjev nastajajoči sprevodniki se morajo po mnogih britkih skušnjah šele privaditi svoji službi. — Vse to je res in prav bi bilo, če bi se strokovni poduk uredil. Toda naravnost smešno je zahtevati od sedanjega osebja pri sedanjih razmerah, naj poleg trde službe še — podučuje. Če se hoče tu res kaj doseči, je treba najpreje razbremeniti uradnike in sploh službujoče osebje s tem, da se pomnoži njihovo število. Vse drugo ne bo nič pomagalo. — Saj vemo, zakaj se dogajajo železniške nesreče. Lansko leto se je v treh slučajih pri sodišču pokazalo, kje je poglavitna rana: Pri Gostingju na južni železnici je bil nesreče kriv — tako se je reklo — čuvaj Dengg, ker je zaspal. — Meseca oktobra lanskega leta je zaspal čuvaj Melzer pri

dnitjegradski železnici in vsled tega sta trčila dva tovorna vlaka. Sodišče je oba oprostilo, rekoč, da štiriindvajseturno delo tako more oslabiliti človeško truplo, da se spancu več ne more ustavljati. — V Budijevicah je bil tožen strojevodja Fr. Richter, da je po svoji malomarnosti zakrivil, da sta trčila dva tovorna vlaka. Spričalo se je, da je bil skoraj 17 ur neprenehoma v službi in da še med tem ni imel časa kaj jesti. Tudi on je bil oproščen. Teh dogodkov ne bomo pozabili, in vedno in vedno bomo klicali, da se tako nečloveško, kot se je godilo omenjenim trem železničarjem, godi neštevilnim njihovim tovarišem, in da se moramo le čuditi, da ob taci razmerah ni — več nesreč!

Bolezni med železničarji. (Glej zadnjo štev. 1. 1.) Tudi nam je znan jako zanimiv slučaj. Bivši železniški uslužbenec M. M. se je pred 12 leti, ko sta na ljubljanskem južnem kolodvoru trčila dva vlaka, tako prestrašil, da mu je od tistega časa jedna telesna polovica kakor mrtva. In kmalu potem se mu je pridružilo še takozvano živčno tresenje, tako da je mož nesposoben za vsako delo, ker se niti obleči ne more sam. A ker je železnično vodstvo sodilo, da je dotičnik kriv bil katastrofe, o čemur pa mi, v kolikor nam je stvar znana, dvomimo, ga je na milost in nemilost — odpustilo iz službe. Tako se uničujejo delavske eksistence!

Bavarska železničarska zveza, ki stoji popolnoma na krščanskem stališču, kaj lepo napreduje. Sedaj šteje že 9300 udov. Avstrijski železničarji, zedinite se in posnemajte svoje bavarske kolege! V slogi bote močni; krščansko-socijalna organizacija bo koristila vam vsem, socijalna demokracija je koristila samo onim, ki so od vas denar pobirali.

Jedna najbolj pomilovanja vrednih železničarskih kategorij so gotovo tako imenovani vozni spenjači. Če se sploh o kaki službi more reči, da je smrtno nevarna, tedaj velja to gotovo za to vrsto železniških trpinov. Strah spreleti človeka, ako vidi takega delavca med dvema vagonoma, ne morda v mirnem stanju, marveč, ko se vrsta voz z lokomotivo vred še premika. Za to službo je treba res akrobatiške spretnosti; le jeden trenutek prepozno, in telo nesrečnika je ali pod kolesi, ali med kovinskima ploščama, s katerima se dotikata dva sosedna voza. Treba je čitati statistična poročila, koliko se teh ljudi ponesreči. In za vse to grozno slaba plača, 1 gld. na dan, in pred nekaj leti direktorija ženi ponesrečenca nikake pokojnine ni hotela dati. Sedaj je v tem oziru nekaj boljše. Toda služba raznih spenjačev bi se morala tako uravnati, da bi se znižala smrtna nevarnost. Sedaj traja služba 24 ur. Če pomislimo, da zahteva taka služba največje urnosti, spretnosti in dušne pozornosti, tedaj nam mora biti neumevno, kako more delavec, ki je 24 ur v službi, večinoma še s slabo hrano — za 1 gld. ne more povoljno živiti sebe in rodbine — vstrezati tem zahtevam. Kako nevaren posel imajo vozni spenjači po zimi, ko je tir pokrit z ledeno skorjo in je vsak trenutek mogoče, da mu zdrči pod nogama in pade pod voz; o tem ne bomo govorili. Železničarji, zahtevajte vedno in povsod reorganizacijo službe, preveč ste že žrtvovali kapitalizmu, prihodnost naj bo vaša!

Drobtine.

„Glasnik“ v novi obliki. Novo suknjico je oblekel, kakor vidite, Vaš prijatelj in najboljši zagovornik, prvi slovenski kršč. soc. list. Povečan in lepši stopa med Vas, a geslo

ostane mu staro, načrt njegov se ne spremeni. Sprejmite ga z veseljem v svojo hišo, seznanite pa ga tudi z vsemi svojimi prijatelji in znanci. Obljubite ob prejemu te številke, da ga hočete povsodi priporočati, vsakogar seznaniti z njim, ker le na ta način bo mogoče vršiti „Glasniku“ svojo nalogo, ohraniti mu današnjo obliko in mu pripomoči sčasoma do še lepše in večje. Pa tudi dopisovati mu, in sicer redno dopisovati nikar ne pozabite. Srčno rad bo sprejemal kratka in stvarna poročila o raznih shodih, zabavah, predavanjih in sploh kršč. soc. gibanju po vsem Slovenskem. Tako mu bote poleg gnotne, skrbeli tudi za dušno hrano, katero bo potem z največjim veseljem vsak mesec trikrat z zabavnimi listki in drobtinami vred ponesel tudi v najbornejšo kočjo oddaljene gorske vasice. — Naročnino in dopise pošiljajte „Glasniku“ na dom, Cesta v mestni log št. 4. Želi pa „Glasnik“, da mu doposlujete spise vsaj tri dni poprej predno izide, torej do 7., 17. in 27. vsakega meseca, ker jih sicer ne more več naložiti v svojo torbo. — Prvo številko smo poslali nekaterim na ogled. Kdor bi je vkljub naši iskreni želji ne hotel pod svojo streho, naj nam jo vrne nazaj.

Pod železniški voz je minule dni zašel v Trstu premikalec vozov Fr. Kreč. Raztrgalo ga je v pravem pomenu besede na dvoje. Nov dokaz, kako težavna in z vednimi nevarnostmi je spojena železniška služba. — Na Silvestrov večer pa se je na isti način ponesrečil 65letni Jožef Krpec z Viča. Bil je gluhi in nekoliko vinjen. Našli so ga pri Glincah na železničnem tiru mrtvega.

Nesreča. V Trbovljah na Štajerskem ponesrečil se je dne 31. dec. m. l. premogar Franc Holešek. Padel je z vozičkom vred 30 m. globoko v premogokopu ter obležal na mestu mrtev. Ko je nesrečnik izdihnil svojo dušo, ni bil nihče navzoč. Bog se usmili njegove duše!

175 gld. za praznike si je priskrbel zadnje dni pred božičem neki pisatelj v pisarni svojega predstojnika s ponarejenim ključem in jo nato popihal.

Enajst oseb obsojenih na smrt. Minuli mesec se je razglasila po dolgotrajni preiskavi in obravnavi obsodba nad onimi osebami, katere so bile zatožene radi upora in umora treh uradnikov v Stenjevacu na Hrvaškem. Enajst oseb je bilo obsojenih na smrt, osem na težko ječo od 10 mesecev do 10 let, 17 pa je bilo oproščenih. — Bilo je pač na Hrvaškem.

Tudi jeden, ki stvar razume. Kakor poroča ostrovski „Obzor“, poverilo bo socijalistično vodstvo ondotne okrajne bolniške blagajne jedno najbolje plačanih mest svojemu »delavnemu« zastopniku Bernerju, ki se stalno naseli v tem mestu. Tako se skrbi za »delavce«.

Volkovi so ju požrli. V nekem kraju v Galiciji so dne 20. m. m. ob belem dnevu požrli volkovi neko kmetico in njeno 9letno hčerko, ko sta bili na potu proti domu. G. župnik istega okraja je ugledal iz daljave ta strašni prizor, hitel, kolikor se je dalo, na lice mesta, toda prišel je že prepozno, kajti našel je le še dele nog, ki so tičali v čevljih.

Prosjač bogatin. V Rimu je minule dni umrl vedno slabo opravljen prosjak, ki je zapustil v svoji oporoki 40.000 gld. premoženja svojim trem sinovom, katerim se niti sanjalo ni, da imajo tako bogatega očeta. Prosjačil je vedno pred neko cerkvijo.

Dvoboji v Italiji. Dandanes med »omikanci« nič ne velja, kdor si ni v kakem novodobnem dvoboju s prelitjem krvi zadobil zadoščenja ali si opral svoje časti. Po tem geslu se posebno ravna Italijani. V Italiji se ne bijejo samo »višji krogi«, marveč je prešla ta ostudna razvada tudi že v nižje slojeve. V minule letu je bilo nič manj kot 920 dvobojev. V 103 slučajih sta bila oba dvobojevnika znatno ranjena, jeden je obležal na mestu mrtev, šest jih je v kratkem času umrlo za ranami. V 15 slučajih so se dvobojevali sami vojaki, v 13 slučajih vojaki in civilisti. Kako bedasta je trditev, da se z dvobojem dokaže resnica. pojasnjuje dejstvo, da je skoro vselej bil premagan ravno razžaljeni, in pride na pet ranjenih razžaljenih le jeden razžaljevec.

V bolnici. Zdravnik: Tega zdravila povzijete vsake četrte ure po jedno žlico. Od danes nadalje smete piti tudi čašo piva. — Bolnik: Ali tudi vsake četrte ure, gospod zdravnik?

Darovi.

Za delavski dom:

Č. g. Janez Oblak, župnik na Bledu, 3 gld. — P. B. Vovk v Nazaretu 3 gld. — Č. g. Fr. Špendal, župnik v Trziču, 1 gld. — Č. g. Ivan Sajovic, župnik v Slavini, 1 gld. — Č. g. Jožef Švigel, kapelan v Poljanah nad Škofjo Loko, 1 gl. 50 kr.

Glasniku v podporo:

Č. g. prof. A. Zupančič 4 gld. — Č. g. J. M. Kržišnik 50 kr. — Č. g. M. Zorko 50 kr. — Dr. M. Erlih 1 gld. — Č. g. Jož. Švigelj 1 gld. — G. Fr. Hrovat 30 kr. — Bog plačaj in obudi mnogo posnemalcev!

Dobrega

2-1

krojaškega pomočnika

sprejme v stalno delo pod dobrimi pogoji **Jožef Sterniša**, krojaški mojster v Svibnem pri Radečah.

Slavnemu občinstvu se priporoča v nakup in popravo vsakovrstnih

2-1

biciklov, šivalnih strojev

in vseh v nožarsko stroko spadajočih predmetov po najnižji ceni ter z dobro in točno postrežbo

Jožef Kolar,

v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikojevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Za mnogobrojne dokaze dosedanega zupanja zahvaljujoč se voščim vsem svojim gp. naročnikom

veselo, srečno novo leto!

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani

Vodnikov trg št. 4.